מרכז המחקר והמידע
המחלקה לפיקוח תקציבי
סקירה כלכלית

כתיבה: מאיר אזנקוט, כלכלן |
אישור: עמי צדיק, מנהל המחלקה לפיקוח תקציבי

תאריך: כ"ג באייר תש"ף, 17 במאי 2020

השפעת משבר נגיף הקורונה על הכנסות של נותני שירותים לענף החתונות במגזר הערבי

מסמך זה נכתב לבקשת חבר הכנסת אנטאנס שחאדה, בנושא: השפעת משבר נגיף הקורונה על הכנסות של נותני שירותים לענף החתונות במגזר הערבי. במסמך מוצגים נתונים על ענף החתונות, אומדן של שווי השוק של הענף ואומדן של השפעות המשבר.

1. הגבלות בגין התפרצות נגיף הקורונה

נגיף הקורונה התפרץ בסין בשלהי שנת 2019, ומאז נחשפו לנגיף מדינות רבות. ב-11 בפברואר 2020 העניק ארגון הבריאות העולמי לנגיף את השם הרשמי SARS-CoV-2, והמחלה הנגרמת מנגיף זה מכונה Covid-19. ב-11 במרץ 2020 הכריז הארגון על ההתפרצות כמגפה עולמית (פנדמיה). בעקבות התפרצות הנגיף הוטלו סגרים על האוכלוסייה בישראל, ובאמצע מרץ 2020 הוטל איסור על התקהלות של מעל עשרה אנשים, על פתיחת כל מקומות הבילוי והפנאי, ובכללם אולמות אירועים, ועל קיום חתונות המוניות.[1] ב-15 במאי 2020 אישרה הממשלה תקנה שלפיה החל מ-17 במאי 2020 יהיה אפשר להפעיל אולם אירועים בתנאים האלה: האירוע יהיה בשטח פתוח; לא יהיה באירוע יותר מאדם אחד ל-15 מ"ר; מספר המשתתפים באירוע לא יעלה על 50.[2]

יש לציין כי לפי הודעת הלמ"ס מ-15 במאי 2020 לגבי מדד המחירים לצרכן בחודש אפריל 2020, בחמישה ענפים לא הייתה צריכה במהלך חודש אפריל 2020 (עריכת מסיבות ואירועים; הארחה, נופש וטיולים; טיול מאורגן לחו"ל; נסיעה לחו"ל; הוצאות שהייה בחו"ל), ועל כן השיעור של שינוי מדד המחירים בענפים האלה נזקף לשיעור השינוי הכללי של מדד המחירים לצרכן.[3]

[1] רשומות, תקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש - הגבלת פעילות) (תיקון), התש"ף-2020, כניסה: 17 במאי 2020.

[2] תקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש) (הגבלת פעילות) (תיקון מס' 13), התש"ף-2020, 15 במאי 2020. המספר המרבי באירוע בהתאם להגדרה של "התקהלות בשטח פתוח" בסעיף 3א(ב) בצו בריאות העם (נגיף הקורונה החדש) (בידוד בית והוראות שונות) (הוראת שעה), תש"ף-2020, כניסה: 17 במאי 2020.

[3] הלמ"ס, מדד מחירים לצרכן בחודש אפריל 2020, 15 במאי 2020.

2. נתונים על שוק החתונות בישראל

בשוק החתונות בישראל נכלל ענף של נותני שירותים, ובהם אולמות האירועים, קייטרינג, צילום וידאו, מוזיקה (זמר, די ג'יי), מעצבי אולמות, פרחים, שירותי דת (אגרת רישום ותשלום לרב שמחתן) ורכישת תכשיטים. בלוח 1 שלהלן מוצגים נתונים על מספר הזוגות שנישאים על ידי המוסדות המוכרים בישראל בשנים 2015–2017.

לוח 1 – מספר הזוגות הנישאים על ידי המוסדות המוכרים בישראל[4]

דת	2015	2016	2017	פער 2015–2017
יהודים ואחר	39,177	38,335	35,848	-3,301
מוסלמים	12,516	12,592	12,324	-192
דרוזים	1,009	1,082	1,002	-7
נוצרים	877	800	855	-22
סך הכול	**53,579**	**52,809**	**50,029**	**-3,550**

מהלוח אפשר ללמוד שבשנת 2017 התקיימו בישראל כ-50,000 חתונות, מהן כ-35,800 חתונות במגזר היהודי וכ-**14,200 חתונות במגזר הערבי**. בשנים 2015–2017 חלה ירידה במספר הזוגות שנישאו על ידי איש דת מהמוסדות המוכרים בישראל בכל אחת מארבע הדתות (בתי דין רבניים, בתי דין שרעיים ודרוזיים עבור המוסלמים והדרוזים, וכמרים המוסמכים לערוך נישואים עבור הנוצרים): בשנת 2015 נישאו במגזר היהודי (ללא "אחרים") 39,111 זוגות, ובשנת 2017 נישאו 35,810 זוגות – **ירידה של 3,301 זוגות**; במגזר הערבי (מוסלמים, דרוזים ונוצרים) **הייתה ירידה של 221 זוגות** בשנים האלה. בלוח 2 שלהלן מוצגים מספרי הזוגות שנישאו בכל חודש בממוצע בשנים 2015–2017.

לוח 2 – זוגות נישאים על פי חודש בשנה (ממוצע 2015–2017)[5]

חודש	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	סך הכול
יהודים	2,053	2,728	4,322	1,608	2,662	5,025	2,577	3,883	3,854	2,918	3,488	2,621	**37,739**
ב-%	*5.4%*	*7.2%*	*11.5%*	*4.3%*	*7.1%*	*13.3%*	*6.8%*	*10.3%*	*10.2%*	*7.7%*	*9.2%*	*6.9%*	***100%***
מוסלמים	635	612	1,063	1,328	1,515	991	1,330	1,246	1,238	1,112	727	679	**12,477**
ב-%	*5.1%*	*4.9%*	*8.5%*	*10.6%*	*12.1%*	*7.9%*	*10.7%*	*10.0%*	*9.9%*	*8.9%*	*5.8%*	*5.4%*	***100%***

מהלוח אפשר ללמוד כי לפי ממוצע השנים 2015 עד 2017, מאמצע חודש מרץ עד אמצע חודש יוני (המועד הצפוי להסדרת ההגבלות על אולמות אירועים) מתקיימות במגזר המוסלמי כ-31% מהחתונות, לעומת כ-23.7% מהחתונות במגזר היהודי. בהנחה שהתפלגות החתונות במגזר הדרוזי והנוצרי דומה להתפלגות במגזר המוסלמי, מדובר בכ-**4,400 חתונות בשנת 2017**. כמו כן, אפשר לראות בנתונים כי בשנת 2017 מספר הזוגות שהתחתנו בישראל בחודשים ינואר, אפריל ודצמבר היה נמוך יותר מבשאר החודשים בשנה. סיבות אפשריות לכך הן שהחודשים

[4] הלמ"ס, נישואין – נתונים נבחרים, כניסה: 6 במאי 2020. בכל שנה יש כמה עשרות חתונות שלא משויכות לדת מסוימת – "אחרים".

[5] הלמ"ס, נישואין וגירושין 2017, לוח 4, כניסה: 10 במאי 2020. האומדן של משקל החתונות בתקופת המשבר (אמצע חודש מרץ עד אמצע חודש יוני) נעשה בהנחה שהתפלגות החתונות בתוך החודש היא שווה.

ינואר ודצמבר הם חודשי החורף וממילא פחות נוחים לקיום אירועים, בעיקר בגני אירועים פתוחים, ובחודש אפריל הירידה נובעת בעיקר מאי-קיום טקס חתונה יהודי בין חג הפסח לל"ג בעומר בשל ספירת העומר. בחודשים מרץ, יוני ואוגוסט מספר הזוגות שהתחתנו היה גבוה מבשאר חודשי השנה. סיבות אפשריות לכך הן שבחודש מרץ זוגות יהודיים רבים מעדיפים להתחתן לפני ספירת העומר (לפני חג הפסח), והחודשים יוני ואוגוסט הם חודשי קיץ הנוחים לקיום חתונות בגני אירועים פתוחים. **אצל המוסלמים** אפשר לראות שהחודשים מרץ עד אוקטובר הם החודשים שבהם נערכו רוב החתונות ובהם נישאו 9,642 זוגות, ובחודשים ינואר, פברואר, נובמבר ודצמבר נישאו 2,682 זוגות. יש לציין שבחודש יוני 2017, שבו חל הרמדאן, הייתה ירידה במספר החתונות (הרמדאן חל בין 27 במאי 2017 ל-23 ביוני 2017).

בשנים האחרונות חלה עלייה במספר הזוגות שאינם נישאים על ידי המוסדות הרשמיים בישראל אלא בנישואים אזרחיים בחו"ל.[6] על פי נתוני הלמ"ס, בשנת 2017 דווחו 8,849 נישואים בחו"ל, כ-10% מהם של תושבי ישראל אשר מרכז חייהם אינו בישראל. יש לציין שעל פי הלמ"ס רק כ-33% מהנישואים שנערכו בחו"ל, שהם כ-2,630 טקסים, קרו בפועל בשנת 2017. 67% הנותרים נערכו בשנים קודמות.[7] אפשר ללמוד מכך שהאומדן של מספר החתונות הפוטנציאליות שנערכו באולמות בישראל בשנת 2017 הוא כ-52,657. יש לציין כי האומדן אינו כולל אירועים אחרים שמתקיימים באולמות אירועים, כגון אירועי בר-מצווה, בת-מצווה, חינה וברית מילה, **ולפיכך סביר להניח שהאומדן של מספר האירועים מוטה כלפי מטה**.

3. אומדן הכנסה של נותני שירותים לענף החתונות במגזר הערבי ואובדן ההכנסה עקב המשבר

יש כל מיני אומדני עלויות של חתונות שנערכות באולמות אירועים. האומדן של העלות הממוצעת של חתונה במגזר הערבי, כלומר הסכום שמשלם זוג שמתחתן לכלל נותני השירותים, נע בין 80,000 ל-120,000 ש"ח (הסכומים כוללים מע"מ).

בלוח 3 שלהלן מוצגים אומדנים של סך ההכנסות כולל מע"מ ושל סך הכנסות ללא מע"מ של כלל נותני השירותים בענף החתונות, בהתבסס על מספר החתונות בשנת 2017.

[6] להרחבה ראו: שירי ספקטור-בן ארי, הסדרי נישואים והסדרים חלופיים למיסוד זוגיות, מרכז המחקר והמידע של הכנסת, ינואר 2015.

[7] הלמ"ס, לקט נתונים לרגל ט"ו באב, תשע"ט–2019, פורסם ביום 14 באוגוסט 2019; נייר עבודה מס' 59 בנושא זמן הדיווח על נישואין של ישראלים שנערכו בחו"ל, פברואר 2011.

לוח 3 – אומדן הכנסות של נותני שירותים בענף החתונות (על בסיס נתוני 2017)[8]

אומדן של טווח עלויות חתונה לזוגות שמתחתנים	80,000	100,000	120,000
אומדן של מספר אירועי החתונה הפוטנציאליים בישראל	52,657	52,657	52,657
אומדן ההכנסות כולל מע"מ (מיליוני ש"ח)	4,212.6	5,266	6,319
אומדן ההכנסות ללא מע"מ (מיליוני ש"ח)	3,600	4,501	5,401
מספר הזוגות שנישאו במגזר הערבי	14,181	14,181	14,181
אומדן ההכנסות כולל מע"מ במגזר הערבי (מיליוני ש"ח)	1,135	1,418	1,702
אומדן ההכנסות ללא מע"מ במגזר הערבי (מיליוני ש"ח)	970	1,212	1,455

מהניתוח בלוח אפשר ללמוד כי אומדן ההכנסות של אולמות אירועים מחתונות הוא 5.3 מיליארד ש"ח כולל מע"מ (וללא מע"מ – 4.5 מיליארד ש"ח). **אומדן ההכנסות של אולמות אירועים מחתונות במגזר הערבי הוא 1.4 מיליארד ש"ח כולל מע"מ (וללא מע"מ – 1.2 מיליארד ש"ח)**.

מהנתונים בלוח 2 לעיל עולה כי לפי התפלגות החתונות בכל חודש בממוצע בשנים 2015–2017, מאמצע חודש מרץ עד אמצע חודש יוני (המועד הצפוי להסדרת ההגבלות על אולמות אירועים) מתקיימות במגזר הערבי כ-31% מהחתונות. על כן, אומדן הפגיעה בהכנסות של נותני שירותים לענף החתונות במגזר הערבי בגין ההגבלות שהוטלו עקב התפשטות נגיף הקורונה הוא **כ-440 מיליון ש"ח כולל מע"מ, שהם כ-376 מיליון ש"ח ללא מע"מ.**

[8] שיעור המע"מ בשנת 2017 היה 17%, הודעה על הפחתת מע"מ החל מחודש אוקטובר 2015.